

LFS NYT 1979 – 2025

Magisk morgenfritter:

Faste rammer og lune boller

Læs side 12

Trillende dagplejer:

Henter børnene på
hjemadressen

Læs side 16

Forældre med misbrug:

Børnene har brug for nogen
at tale med

Læs side 26

Udgiver:

LFS, Landsforeningen for
Socialpædagoger
Rosenvængets Allé 16,
2100 København Ø
Telefon: 3544 4546
www.lfs.dk

Ansvarshavende redaktør:

Kirsten Gunvor Løth (formand)

Redaktion:

E-mail: lfsnyt@lfs.dk

Anna Louise Stevnhøj,
Daglig redaktør

Telefon: 4697 1662/ 3071 8947

Email: alst@foa.dk

Agnete Solvej Christiansen,
Journalist

Telefon: 4697 1671

Email: agch@foa.dk

Anni M. Wiecka,
Journalist

Telefon: 4697 1663

Email: anni@foa.dk

Signe Rosa Skelbæk,
Barsel

Forsideillustration:

Thomas Balle

Layout: Falk og musen

Grafisk produktion:

Jørn Thomsen
Elbo A/S, som er certificeret efter
følgende internationale standarder:
ISO 14001 miljøcertificering, ISO 9001
kvalitetscertificering, FSC-certifice-
ring og Svanemærket.

Medieinfo og deadlines på:

lfs.dk

Oplag: 12.500 • ISSN: 2794-3747
50. årgang

Åbningstider:

Mandag, tirsdag, onsdag
og fredag 10.00-14.00
Torsdag 12.00-16.00
Telefon: 3544 4546
E-mail: lfs@lfs.dk

- 3 Leder: Pædagoguddannelsen: Fra discounttilbud til kvalitetsuddannelse
- 6 LFS Nyt lukker som blad. Men du hører fra os
- 10 Pædagogisk personale i hovedstadsområdet er mere syge end jyder og fynboer
- 12 Tryk start på dagen: Morgenfritten med faste rammer og lune boller
- 16 Den trillende dagplejer
- 20 Medlemsportræt: Det er synd, når fagpressen dør
- 22 6 små skraldehelte
- 26 Misbrug af rusmidler giver barndom i ubalance
- 30 LFS-kalenderen
- 32 Sandt eller falsk: Er grønt snot altid tegn på noget, der smitter?

10 "Det er forsimplet altid at slå på ledelsen som synderen. Hvis medarbejderne undergraver ledelsen eller laver skyggeledelse, nytter ledelsens strategier ikke noget"

12

22

PÆDAGOGUDDANNELSEN: FRA DISCOUNTTILBUD TIL KVALITETSUDDANNELSE

Pædagoguddannelse fra 2014 var et stykke politisk makværk. Revisionen af uddannelsen endte med et tilbageskridt til tiden før 1992, hvor der var tre forskellige uddannelser til det pædagogiske område. Siden 1992 er hver eneste ændring af uddannelsen gået fra god til værre, og den seneste pædagoguddannelse er et symbol på alt, hvad der er galt med det danske uddannelsessystem fra vuggestue til universitet: Test, prøver, læringsmål, arbejdsmarkedsoptimering og zero dannelses.

Det kunne man læse i en leder fra LFS-NYT 2017. Men først i 2025 er samtlige partier i Folketinget kommet til nye dybe erkendelser. Den massive pædagogflugtskrise, som ramte landets daginstitutioner efter coronakrisen, og den efterfølgende rekrutteringskrise, som har tyndet godt og grundigt ud i pædagogan-delen i landets daginstitutioner, er blevet krydret med et katastrofalt fald i ansøgere til pædagoguddannelsen, og det har endelig fået politikerne til at vågne op.

Denne gang kunne problemet ikke klares ved at lave lappeløsninger og fortsætte underfinansieringen og devalueringen af uddannelsen af de kommende pædagoger. Pædagogerne har nemlig stemt med fødderne, og det har Danmarks ungdom også. Hvorfor lade sig nøje med dårlig uddannelse, manglende anerkendelse, dårlig løn og dårlige arbejdsvilkår, når så mange andre professioner strutter af kvalitet og efterfølgende bedre arbejdsvilkår, højere løn, anerkendelse og status?

Så for en gang skyld har et samlet folketing lyttet til det pædagogiske felt og alle dets indsigtfulde stemmer og har skabt de overordnede rammer for en ny pædagoguddannelse, som ser dagens lys med sommeroptaget i 2027. Og det

bliver en fantastisk pædagoguddannelse, som fremtidens pædagoger skal starte på. Her er otte highlights:

1. Der kommer et længe ventet særskilt kvalitetsløft af pædagoguddannelsen, idet uddannelsesstaksten løftes til et væsentligt højere niveau end i dag - nemlig med 60 procent.
2. Der kommer markant flere undervisningstimer, mere vejledning og feedback, undervisning på mindre hold og mere øvelsesbaseret undervisning og mange flere undervisere.
3. Detailstyringen med de mange ligegyldige mål, der i dag ses på pædagoguddannelsen, fjernes og erstattes af overordnede formål, så kernefagligheden i højere grad kommer i fokus.
4. Den nuværende modulstruktur afskaffes og erstattes med fag og semesterstruktur med pædagogikken som det bærende element.
5. Der skal være større fokus på social- og specialpædagogisk faglighed i både uddannelsens fælles grundforløb og alle tre specialiseringsretninger.
6. Det er afgørende, at underviserne fremover skal have aktuelt kendskab til og erfaring fra den pædagogiske praksis, så professionsfagligheden og koblingen til praksis styrkes på pædagoguddannelsen. Herunder skal der være kombinationsstillinger med delt ansættelse i praksis og på pædagoguddannelsen, som det kendes fra sygeplejerskeuddannelsen.

7. Praktikforløbene bliver markant forbedret, så de studerende i højere grad oplever trygge og lærerige praktikforløb.

8. Praktiksteder eller klynger af småpraktiksteder skal fremover godkendes som praktiksted, og der skal være tilknyttet praktikvejledere, som har gennemført praktikvejledermodul.

LFS er ikke mindre end begejstret for den nye pædagoguddannelse, hvor pædagogikkens kerne igen bliver omdrejningspunktet for fremtidens pædagoger. En vigtig kamp er vundet omkring fremtidens pædagoguddannelse.

Det ændrer ikke på, at forholdene for pædagoger og de mennesker, vi gør en forskel for, ikke står til at blive ændret i nærmeste fremtid. Det vil fortsat kræve kamp. Benhård kamp for ligeløn, højere pension, reelle minimusnormeringer, massivt løft af det specialiserede område - og fortsat selv resten af listen.

Men for en stund er der grund til at fejre den nye pædagoguddannelse, for de fleste af vores ønsker er blevet indfriet.

Af Jan Hoby,
næstformand i LFS

NU KAN DU TÅGE PAU-MERIT PÅ DELTID

Har du svært ved at være væk fra dit arbejde, men har du en drøm om at blive uddannet pædagogisk assistent, kan du nu tage uddannelsen på deltid.

Den almindelige PAU-merit varer 42 uger med fuldtidsundervisning, hvis man er fyldt 25 og har mindst to års relevant erhvervserfaring. Men deltidsuddannelsen kan tages sideløbende med arbejdet og varer 84 uger. Undervisningen er en kombination af fysisk fremmøde og online undervisning. Du modtager en plan for hele forløbet før start, så eventuel vikardækning kan planlægges. Arbejdspladsen får nemlig refusion for de dage, du er på uddannelse, og du får din løn med. Adgangskravene er de samme som til PAU på fuldtid. Du kan læse mere om uddannelsen og optagelseskravene her: www.kp.dk/uddannelser/paedagogisk-assistent/

SÆT X I KALENDEREN DEN 22.9.2025

Der er nemlig årsmøde for alle områder i LFS, og du kan allerede nu tilmelde dig i arrangementskalenderen på www.lfs.dk

Nana Katrine Vaaben kommer og holder oplæg om moralsk stress, men du får også mad, nyt fra områderne – og til slut en stor overraskelse.

FLERE BØRN LEVER I FATTIGDOM

Andelen af fattige børn i København er steget fra cirka 4800 børn i 2022 til cirka 5100 børn i 2023. Det fremgår af den seneste opgørelse over børnefattigdom i hovedstaden, som bygger på tal fra Københavns Kommune. I juni 2023 besluttede et flertal i Borgerrepræsentationen på baggrund af et medlemsforslag fra Enhedslisten at indføre en børnefattigdomsgrænse i København. Samtidig blev det besluttet, at Økonomiforvaltningen hvert år skal give en status på børnefattigdom i København.

20 NYE LEGEEKSPERTER

20 LFS'ere har gennemført deres legeuddannelse, som var et tilbud til medlemmer. Deltagerne har både fået teoretisk viden om leg – og masser af praksis. Der var stor efterspørgsel, da legeuddannelsen blev udbudt, og pladserne blev lynhurtigt fyldt op.

Derfor planlægger Martin Kragballe, som er formand for almenområdet i LFS, at kunne sætte mere leg på programmet allerede i efteråret 2025.

"Det er tydeligt, at der opstår noget helt særligt, når man sammen med fagfæller eksperimenterer og undersøger, hvad legen kan – helt konkret," siger Martin Kragballe.

DU MÅ (STADIG) GERNE UDTALE DIG

Den 1. juli 2025 træder en ny lov om offentligt ansattes ytringsfrihed i kraft. Loven er særlig, fordi den faktisk ikke indeholder noget nyt, som ikke allerede er dækket af anden lovgivning. Men der har været et politisk ønske om at sende et signal om opbakning til offentligt ansattes ytringsfrihed.

De vigtigste hovedpunkter i loven er, at du som offentligt ansat har ret til at ytre dig som privatperson uden at risikere problemer med din arbejdsgiver - så længe ytringerne ikke indeholder fortrolige oplysninger, der er strafbare at videregive, er freds- eller æreskrænkende, er fremsat i urimelig grov form eller indeholder åbenbart urigtige oplysninger om væsentlige forhold inden for eget arbejdsområde eller i særlige tilfælde "skader myndighedens interne beslutningsproces og funktionsevne".

Hvis der er risiko for, at nogen kan tro, at du udtaler dig på vegne af din arbejdsplads, skal du dog sørge for at gøre det klart, at du ytrer sig på dine egne vegne. Derfor kan offentlige arbejdsgivere fortsat lave regler for, hvem der må udtale sig på arbejdspladsens vegne.

Du kan altid søge rådgivning i LFS, hvis du er i tvivl.

DHL-STAFETTEN 2025

Kom og løb eller gå DHL-Stafet med kollegerne eller med andre LFS'ere den 29. august 2025. Vi deltager i DHL i Fælledparken den 29. august 2025, og LFS stiller op med telt, mad, drikkevarer, løbetrøjer og festligt fællesskab.

Læs mere, og meld dig til via arrangementskalenderen på www.lfs.dk

Er du ikke digital?

Vi ved, at det er svært for dig, som ikke bruger e-mail og internet, når et blad lukker. Du er altid velkommen til at ringe på 35 44 45 46, hvis der er noget, du gerne vil vide, ligesom du kan henvende dig i receptionen i LFS på Rosenvængets Allé 16, 2100 København Ø.

YT LUKKER SOM BLAD. EN DU HØRER FRA OS

Du sidder med det allersidste nummer af LFS Nyt i hænderne. LFS Nyt er udkommet som trykt blad siden 1974, men de stigende portoudgifter betyder, at LFS ikke længere kan forsvare at bruge en så stor andel af budgettet på distribution. Vi vil dog fortsat gøre vores bedste for at holde medlemmerne ajour.

LFS Nyt har eksisteret i 51 år, men dette nummer er det sidste.

Portopriserne har været på himmelflugt i en årrække, og i dag er regningen for at sende LFS Nyt ud til medlemmerne i millionklassen. Derfor besluttede Repræsentantskabet i november 2024, at LFS Nyt skal lukke som trykt blad.

Det er vemodigt, men nødvendigt.

Da LFS Nyt blev etableret i 1974, var bladet den eneste mulighed for at kommunikere med medlemmerne. Der var hverken internet, e-mail eller sms. Det har vi i dag.

Du kommer derfor til at høre fra os via et e-mail-nyhedsbrev langt oftere. Vi kommer ikke til at lave et egentligt blad, som du kan downloade eller læse på net-

tet. Men vigtige nyheder, besked om nye arrangementer og en række af de artikler, vi før ville have skrevet til LFS Nyt, vil nu komme til dig via nyhedsbrevet og ligge på vores hjemmeside.

Har du afmeldt nyhedsbrevet, og vil du gerne modtage det igen, skriver du til kommunikation@lfs.dk. Så sørger vi for at tilmelde dig.

LFS Nyt kommer til verden

Det første nummer af LFS Nyt udkommer i januar 1974. Det sker efter en turbulent periode, hvor LFS i 1972 trækker sig fra Børne- og Ungdomspædagogernes Personaleforbund, som senere bliver til BUPL. Bruddet sker ikke i fred og fordragelighed, og BUPL opsiges det kollektive abonnement på Børn & Unge, som alle medlemmer af LFS ellers har modtaget siden 1970, hvor bladet blev startet. På repræsentantskabsmødet i 1973 beslutter flertallet derfor, at de 1995 medlemmer af LFS skal have deres eget blad: LFS Nyt.

LFS Nyt bliver i de første år skrevet og redigeret af valgte politikere og andre aktive i LFS, og det er først i 1978, at man ansætter en lønnet redaktør. De pædagogfaglige artikler er typisk skrevet af ildsjæle, der arbejder på det område, de skriver om, og en stor del af bladets spalter bruges til helt konkret vidensdeling som løntabeller, information om nye cirkulærer fra Københavns Kommune samt referater fra hovedbestyrelsens møder og annoncering af møder og kurser. Bladet bringer dog også mange debatindlæg fra medlemmer, og der er en livlig debat om foreningens politiske linje. Der er stadig uro omkring beslutningen om at melde sig ud af Børne- og Ungdomspædagogernes

Personaleforbund, og tonen er typisk ret direkte, grænsende til det rå. Et eksempel er et debatindlæg i september 1974 fra to medlemmer på daginstitutionsområdet. De er uenige med næstformand Else Toft i, at deres område er blevet tilstrækkeligt prioriteret, og i deres indlæg lyder det blandt andet: "Dette gælder selvsagt ikke fru Toft, som hellere vil sætte sig hjemme ved sin skrivemaskine og fremkomme med løgne og påstande end mødes med medlemmerne."

1980'erne:

Kampen mod EF og gule fagforeninger

Modstanden mod EF fylder godt i LFS Nyt i 1980'erne, og det er også årtiet, hvor LFS deltager ivrigt i HT-konflikten, hvor chaufførerne i Hovedstadens Trafikselskab går i strejke på grund af uorganiserede kolleger. 200 LFS-tillidsfolk bakker op om strejken med en støtte-udtalelse, hvilket får en dagtilbudsleder på Nørrebro til at melde sig ud og i stedet melde sig ind i en gul fagforening. LFS iværksætter herefter en blokade af daginstitutionen, og lederen bliver hængt ud med navn i adskillige numre af LFS Nyt. Sagen ender med, at Københavns Kommune må flytte lederen til andet arbejde i kommunen.

Siden bladets start har der på hver forside af LFS Nyt stået sætningen "Intet samarbejde med uorganiserede" med store bogstaver. Sætningen forsvinder i forbindelse med ny grafisk linje i 1983 – og vender aldrig tilbage.

De pædagogfaglige artikler får sideløbende mere og mere plads i bladet og bliver suppleret af professionelle sort-hvide fotos. Der er også flere sider at gøre godt med. Det beskedne skrift fra 1970'erne, hvor hvert af de årlige 11 numre er på mellem otte og 12 sider, vokser til 20 sider per nummer. Det kan lade sig gøre, fordi stillingsannoncer bliver en stabil indtægt, som finansierer op mod en femtedel af bladet drift.

Den interne debat i foreningen fylder ikke meget i bladet, og turbulensen efter afskeden med Børne- og Ungdomspædagogernes Personaleforbund er faldet til ro. Til gengæld er der store konflikter mellem de pædagogiske fagforeninger - især mellem BUPL på den ene side og LFS og PMF, Pædagogmedhjælpernes Forbund på den anden side.

1990'erne:

Besparelsernes årti

"Nej til forringelser i daginstitutionerne. Tag børns liv alvorligt", lyder det i forretningsudvalgets leder i LFS Nyt nummer 7 i 1995.

Lederen handler om nedskæringer på børneområdet i Københavns Kommune, og det er symptomatisk for 1990'erne, hvor udbygningen af velfærden standser, og nedskæringerne for alvor begynder. Københavns Kommune indfører skolefritidsordninger, og LFS' kamp for at sikre de samme normeringer og lokale krav, som der er til fritidshjemmene, dækkes massivt af bladet.

LFS Nyt udkommer nu 22 gange om året i et oplag på 9100, og bladet indeholder ikke bare artikler om sparepolitikken i Københavns Kommune og artikler om pædagogiske

arbejdspladser og metoder. Der er for alvor kommet internationalt udsyn på, og det internationale solidaritetsarbejde dækkes, lige som det dækkes i bladet, da Fidel Castro besøger Danmark.

2000'erne:

LFS Nyt i farver

Årtusindskiftet fejres af LFS Nyt med farvefotos på siderne. Stillingsannoncer fra især Københavns Kommune fylder godt; der er typisk seks sider med stillingsannoncer i hvert af de 22 numre, der udkommer årligt. Driftstilskuddet fra stillingsannoncerne tørrer dog ud i løbet af ganske få år. Annoncerne kommer på internettet, og færre og færre lander i LFS Nyt.

Beslutningen er medvirkende til, at udgivelseskadencen bliver lagt om. Fra 2005 udkommer LFS Nyt for første gang kun 16 gange om året mod tidligere 22 gange. Til gengæld er det et tykkere blad på hele 36 sider, der bliver produceret, og redaktør Elisabeth Lockert Lange dækker både den politiske situation på LFS' områder i København, overenskomststof og relevant lovstof, samtidig med at hun skriver artikler om spændende projekter i byens dagtilbud og laver interviews med pædagoger og forskere.

2010'erne: Klyngedebatten

Der skal skæres på børneområdet i København - igen, igen. I 2010 vælger Forretningsudvalget i LFS at bakke op om Børne- og Ungdomsforvaltningens forslag til ny struktur, hvor dagtilbuddene samles i klynger, og hvor man sparer souscheferne i de enkelte dagtilbud væk.

Det skaber ramaskrig på området, og det afspejler sig i spalterne i LFS Nyt, som modtager vrede og kritiske debatindlæg,

og hvor medlemsdebatten nærmer sig den styrke, den havde i 1970'erne efter bruddet med BUPL. Klyngerne bliver vedtaget, men forretningsudvalget må på talerstolen og undskylde for processen på en time-lang generalforsamling på almenområdet, der samler 215 medlemmer. En række ledere melder sig ud af LFS i protest.

LFS Nyt siger i 2013 farvel til Elisabeth Lockert Lange, som har været redaktør fra 1993 til 2013 og dermed den længst siddende redaktør for LFS Nyt i bladets historie.

Bladets økonomi er presset. Udgifterne til porto er støt stigende, og selv

om professionelle fotografer og freelancejournalister efterhånden spares væk, er det ikke nok. Der skal spares på portoudgifterne, og det betyder, at LFS Nyt går ned til kun at udkomme 15 gange om året – for derefter at udkomme 11 gange om året – og til sidst fra 2019 10 gange om året.

2020'erne: LFS Nyt i en coronatid

2020 er dårligt begyndt, før verden forandrer sig drastisk med få dages varsel. Coronavirus kommer til Danmark, og landet lukker ned. Det gør LFS Nyt ikke, for en stor andel af LFS' medlemmer går fortsat på arbejde hver dag for at passe børn, udsatte og handicappede. Men det redaktionelle arbejde må gribes anderledes an, for gennem næsten to år lukker de pædagogiske arbejdspladser af gode grunde så få som muligt ind på matriklerne. Interviews foregår derfor over telefonen – eller udendørs og med afstand i al slags vejr.

LFS Nyt kører i årene 2021 til 2024 en række artikler, der handler om brutalisering i Københavns Kommunes personalepolitik. Der er historier om medarbejdere, der bliver afskediget, fordi de har coronasensfølger, og der er historier om medarbejdere, der bliver afskediget på et grundlag, som LFS opfatter som tyndt og usagligt – og så er der historien om pædagogen, der får en skriftlig advarsel, fordi han ofte tager børn på skødet.

Pædagogisk personale hovedstadsområdet er end jyder og fynboer

Sygefraværet blandt pædagogisk personale i hovedstadskommunerne er gennemsnitligt højere end i resten af landet. Det viser en ny undersøgelse af sygefraværet for kommunalt ansatte pædagoger i 2024. Men hvad skyldes forskellene kommunerne imellem?

Er du syg 10 eller 20 dage om året?

Hvis du er kommunalt ansat pædagog, pædagog-medhjælper eller pædagogisk assistent i en hovedstadskommune, så var du i gennemsnit syg i op til 20 dage i 2024. Det viser en ny analyse af sygefraværet for pædagogisk personale ansat i kommunerne, som er lavet af den borgerligt liberale tænketank CEPOS.

Kommunerne i Hovedstaden hæver generelt gennemsnittet for antal sygedage per pædagogfaglig medarbejder, da fire ud af fem af de kommuner, som

har mest sygefravær, er beliggende i Hovedstaden.

I Københavns Kommune lå gennemsnittet for eksempel på 17,3 sygedage i 2024, og i Herlev og Albertslund Kommune lå tallet på henholdsvis 21,1 og 20,2 sygedage. Til sammenligning lå det laveste antal sygedage blandt alle kommuner på ni, i Lemvig, og det gennemsnitlige sygefravær for kommunalt ansatte pædagoger i hele landet var 16,2 sygedage.

"Hvordan går det?"

Forskningschef hos CEPOS, Karsten Bo Larsen, som står bag undersøgelsen af pædagogisk personales sygefravær, har intet sikkert svar på, hvorfor der er så store forskelle kommunerne imellem, men han mener, at ledelsen i kommunerne er en væsentlig faktor.

"Sygefravær er en god indikator for, hvordan det generelt går i en kommune. Kommuner, der er opmærksomme på sygefraværet og den generelle

"Det er forsimplet altid at slå på ledelsen som synderen," siger Jan Hoby, næstformand i LFS.

Jan Hoby om karakteristika for det gode arbejdsfællesskab:

- 1 Aftalerne på arbejdspladsen bliver overholdt
- 2 Der er fælles forståelse af kerneopgaven
- 3 Der tages medansvar for løsningen af kerneopgaven, arbejdsmiljøet og samarbejdet
- 4 Struktur, organisering, planlægning og tilrettelæggelse understøtter kerneopgaven.

i mere syge

Tekst: Anni M. Wiecka

Foto: LFS/CEPOS

medarbejdertrivsel, har ofte lavt sygefravær. Så der er noget, der tyder på, det har at gøre med ledelse, arbejdsmiljø og generel trivsel,” fortæller Karsten Bo Larsen.

Næstforperson for LFS, Jan Hoby, peger på flere årsager til forskellene. Den ene er kompleksiteten i sammensætningen i kommunerne, den anden er evnen til at skabe arbejdsfællesskaber.

Jan Hoby deler til dels Karsten Bo Larsens opfattelse af, at sygefravær er en indikator for, hvordan det generelt går i en kommune, men påpeger, at det kræver mere forklaring,

”Kompleksiteten i sammensætningen af borgere er større i Københavns Kommune og nærliggende kommuner, end den er i en kommune som Lemvig. Så det pres, der er på den offentlige sektor, er givetvis større. Og det påvirker arbejdsfællesskabet. Oftest vil høj grad af arbejdsrelateret sygefravær være et resultat af et arbejdsfællesskab, der er ude af balance hvor man ikke har tydelige roller, opgaver og funktioner,” siger Jan Hoby.

Arbejdsfællesskabet

Derfor er det også særligt begrebet ”arbejdsfællesskab”, man arbejder med i København Kommunes nye sygefraværspolitik.

”Den nye trivselsundersøgelse viser, at 30 procent af årsagen til arbejdsrelateret sygefravær skyldes medarbejdere og ledere. Det siger noget om, at det arbejdsrelaterede sygefravær ikke altid har noget at gøre med de kummerlige rammevilkår, men om hvordan vi er sammen, når vi er sammen,” siger Jan Hoby.

Den væsentligste forebyggelsesindsats for sygefraværet er efter Jan Hobys mening altså ar-

bejdsfællesskabet. Og så graden af indflydelse hos medarbejderne.

”For at arbejdsfællesskabet kan fungere, skal man have styr på sine roller, opgaver og funktioner. Man spiller i et orkester, og der er ikke nogen solister. Ellers kommer arbejdsfællesskabet ud af balance,” siger Jan Hoby.

De(n) hovedansvarlige

Karsten Bo Larsen definerer ledelsen som den hovedansvarlige for at nedbringe sygefraværet.

”Dem, som skal gøre noget ved sygefraværet, er ledelsen. Det gælder både ledelsen på den enkelte institution, men også politikerne, som jo er den øverste kommunale ledelse,” siger han.

Det er Jan Hoby uenig i.

”Det er forsimplet altid at slå på ledelsen som synderen. Hvis medarbejderne undergraver ledelsen eller laver skyggeledelse, nytter ledelsens strategier ikke noget,” påpeger han.

Skal sygefraværet i Hovedstaden nedbringes, er der derfor, hvis du spørger Jan Hoby, brug for et fortsat fokus på at styrke arbejdsfællesskabet – og ikke bare klandre ledelsen for ”ikke at være opmærksomme nok”. ●

”Dem, som skal gøre noget ved sygefraværet, er ledelsen,” siger Karsten Bo Larsen, forskningschef hos CEPOS.

Tryg start på dagen: **Morgenfritten med fast og lune boller**

e rammer

Med faste rammer, genkendelige aktiviteter og et kærligt godmorgen skaber Lydia Breede og Jeanette Bach Madsen en tryk start på dagen for de mindste børn på Brønshøj Skole og KKFO – alt sammen på bare ti ugentlige timer hver. De synes selv, at de har ”det mest vidunderlige arbejde i verden.”

”Godmorgen, Liv!” Stemningen er rolig og genkendelig, når børnene træder ind i morgenfritten på Brønshøj Skole og KKFO. Socialpædagog Lydia Breede og Jeanette Bach Madsen, stedets faste morgenåbnere, møder hvert barn med navn og nærvær samt en skål lune boller og stille klassisk musik i baggrunden. At det enkelte barn er vigtigt for fællesskabet, er helt centralt for pædagogikken i morgenfritten.

”Et greb, vi har fundet ud af, virker godt, er, at en af os sidder, så vi kan se døren. På den måde er vi klar til at tage imod barnet i det øjeblik, det kommer ind. Alle børn bliver taget godt imod, og jeg tror, det har stor betydning for, hvordan deres dag starter,” siger Lydia Breede.

Jeanette Bach Madsen, hendes faste makker gennem de seneste fem år, nikker: ”Vi hjælper børnene i gang med en aktivitet med det samme. Det skaber ro og fokus.

Aktiviteterne skaber genkendelighed og rum til fordybelse for de børn, der kommer regelmæssigt. Børnene ved, at de må have to tegninger i gang, som gemmes i en sort mappe,

En måde, Lydia Breede og Jeanette Bach Madsen får det enkelte barn til at føle sig som betydningsfulde medlemmer af fællesskabet på, er ved at give børnene ansvar. Det kan for eksempel være ved at opmuntre de større børn til at hjælpe de mindre børn med at lære at spille et spil, som de mindre børn endnu ikke mestrer.

Afleveringer i øjenhøjde

Morgenfritten er for de mindste skolebørn, og nogle gange kan afleveringssituationen være svær for både barn og forældre. For børn, der har svært ved at blive afleveret, har Lydia Breede og Jeanette Bach Madsen en aftale med forældrene om at komme før klokken 7.30. På det tidspunkt har de god tid til

Det kan være svært at sige farvel til mor og far, men på Brønshøj Skole og KKFO oplever de, at det bliver lidt lettere, når de har en klar ramme for, hvordan det finder sted. Det trives både børn og forældre godt med.

- “Vi hjælper børnene i gang med en aktivitet med det samme. Det skaber ro og fokus.”

at tage imod børnene og hjælpe dem i gang med en aktivitet. Denne tilgang har vist sig at gøre overgange lettere.

”Vi samarbejder med skolen om, at børn og forældre, der har det vanskeligt i afleveringssituationer, kan aflevere deres børn i morgenfritten. Vi oplever, at roen i morgenfritten fungerer rigtig godt til at dæmme op for en situation, der kan være svær,” siger Jeanette Bach Madsen

I Brønshøj Skoles KKFO begynder hverdagene med tryghed, genkendelighed og en klar struktur for de mindste skolebørn. Ingen løber, og trøjens hætte bliver taget ned ved bordet. Det lyder måske enkelt, men det er en pædagogisk praksis med stor effekt, oplever de i fritidsordningen.

”Det vigtigste er, at alle har det trygt og godt. Har man det ikke trygt, så har man det skidt,” siger Lydia Breede. Når børnene skal nødes lidt ekstra til at spise morgenmad, sker det, at syltetøj bliver fundet frem.

”Kan du ikke lære Jonathan at spille skak?” Ældre børn lærer fra sig – og relationer opstår på tværs af alder og grupper.

Hjælp til at være deltagende

Et langt bord er centrum, når børnene kommer. Her bliver der taget imod børnene, og der er dækket op til morgenmad. Længere nede af bordet er der forskellige kreative ting, som børnene kan give sig i kast med, når de er landet.

”Det er vigtigt for os, at børnene kan slappe af, eventuelt læse eller bare være. Hvis vi fornemmer, at et barn har brug for at komme i gang med noget, så hjælper vi med det,” siger Lydia Breede.

Genkendelighed bliver der lagt vægt på i morgenfritten: Aktiviteterne varierer ikke voldsomt, og det giver børnene ro, er erfaringen.

Børnene lærer også dannelse gennem leg. Indimellem inviteres der til ”te hos dronningen”, og der tales om hvad gode bordmanerer er, og alle retter ryggen og gør deres bedste. Det giver en fin balance mellem sjov og læring, fortæller Jeanette Bach Madsen.

”Vi gør det selvfølgelig for sjov, men vi oplever også, at det hjælper børnene,” siger hun.

Morgenfritten byder også på små, men betydningsfulde ritualer. Når børnene skal på toilettet i kælderens, går de to og to – ofte sender de voksne dem afsted med én, de ikke kender i forvejen. Det skaber nye relationer.

For Lydia Breede og Jeanette Bach Madsen er det vigtigt, at pædagogik-

ken i morgenfritten skaber tillid mellem børnene og relationer på tværs af alder og klassetrin.

“Selvom vi ikke ser børnene senere på dagen, så møder vi dem med nærvær og kontinuitet – og det er det, der gør forskellen.”

“De får også vores nøgle med – som en tillidserklæring. De bruger den næsten aldrig, for dørene til toiletterne i kælderen er som regel ulåste, men det gør noget for dem at vide, vi stoler på dem,” fortæller Jeanette Bach Madsen.

Faste morgenåbnere

Der kan naturligvis stilles spørgsmålstegn ved, om det ville være bedre, at det var en voksen, som også ser børnene om eftermiddagen, der tog imod dem om

morgen. Men de to morgenåbnere oplever, at der er klare fordele ved den nuværende løsning.

“Vi har hele tiden en føling med, hvor hinanden er, og vi er to faste voksne, som børnene kommer til at kende og ved, hvad de kan forvente af. Det skaber ro. Vi har kun fokus på morgenstunden og har gennem årene udviklet nogle rutiner og tilgange, som, vi ved, virker,” siger Jeanette Bach Madsen.

“Selvom vi ikke ser børnene senere på dagen, så møder vi dem med nærvær og kontinuitet, og det er det, der gør forskellen,” tilføjer Lydia Breede.

Roen og genkendeligheden i morgenfritten bliver understøttet af, at det altid er de samme regler, der gælder. Børnene ved for eksempel, at de må have to tegninger i gang, som kan blive gemt i den sorte tegnemappe til næste gang, de kommer. De ved også, at når en alarm lyder på Lydia Breedes telefon klokken 7:45, så er det tid til at rydde op, for skoledagen skal til at gå i gang.

Et sted, man gerne kommer tilbage til

Morgenåbningen er populær. Børn, der egentlig er vokset fra morgenfritten, og som selv kan gå i skole, kigger stadig gerne forbi.

“Nogle mødes med en veninde og går herind en stund, før de går i skole. Det er jo et kæmpe skulderklap,” siger Lydia Breede.

“Vi betragter stedet som børnenes andet hjem. Så de skal føle sig hjemme her,” tilføjer hun.

Lydia Breede og Jeanette Bach Madsen har fundet et fælles fodslag i deres tilgang.

“Vi er enige om, hvordan vi gør tingene. Det giver børnene ro og klarhed. De er aldrig i tvivl om, hvad de må, og hvad de ikke må,” siger Lydia Breede. ●

Hver morgen 7:45 lyder en alarm fra Lydia Breedes telefon, så ved børnene, at det er tid til at rydde op, for om lidt starter skoledagen.

DEN T

RILLENDE DAGPLEJER

Der var ikke langt fra tanke til handling, da Connie Refstrup besluttede, at hun ville være trilledagplejer. Nej, faktisk gik der bare fem minutter, fra hun hørte et oplæg om trilledagplejen i Odense, til hun sagde til sin nærmeste leder: ”Det vil jeg også!”

Klokken er ti minutter over syv, og to-årige Clara står forventningsfuldt sammen med sin storesøster og mor på fortovet ude foran deres hus i Skovlunde.

Det tyder på at blive en solrig dag, så Clara har pakket sine yndlingssolbriller – dem med kun ét brilleglas – til den cykeltur, der venter hende om få minutter.

”Der kommer Connie!” lyder det begejstret fra moren, hvorefter de alle begynder at vinke til den pedalerende, smilende dagplejer i refleksvest.

Dagplejeren hedder Connie Refstrup, og hun er den første trilledagplejer på Sjælland.

Mere til forældrene

Connie Refstrup har været trilledagplejer siden den 31. marts 2025 – cirka tre uger efter, hun deltog i LFS’ medlemsmøde om trilledagplejen i Odense Kommune sammen med sin nærmeste leder, Henriette Funch.

”Der siger jeg til Henriette: Det vil jeg også!” fortæller Connie Refstrup, som med det samme kunne se en masse fordele ved at være trilledagplejer.

”For forældrene giver det mere tid og fleksibilitet til deres morgenrutine, at de eksempelvis ikke skal aflevere to børn to forskellige steder. Selv de forældre, som normalt afleverer deres børn hos mig klokken syv, oplever ikke, at det gør en forskel, at jeg først er hos dem ti minutter over syv, fordi afskeden med børnene er blevet lettere,” fortæller Connie Refstrup og uddyber:

”Frem for, det er forældrene, der siger farvel og kører afsted, er det børnene, der siger farvel og kører afsted. Det ændrer bare noget hos børnene.”

Camilla Kruuse Kjærsgaard, mor til Clara, bekræfter den øgede fleksibilitet – og glæden hos Clara.

”Det giver mere tid om morgenen, og Clara glæder sig meget mere til at komme i dagpleje, når hun bliver hentet”

- af Connie her på adressen. Hun kan faktisk næsten ikke vente med at komme ud ad døren, så vi kan vinke til Connie, når hun kommer cyklende,” siger hun.

Mere til dagplejeren

Særligt børnenes reaktion på Connie Refstrups skift fra at være almindelig dagplejer til at være trilledagplejer har været spændende for hende at opleve.

”Det har været sjovt at opleve relationen mellem børnene ændre sig. Før var det fx sådan, at når Alvin var blevet afleveret først, og Clara kom lidt senere, så kunne hun blive rigtig frustreret, hvis han for eksempel sad på en bænk, hun tænkte som ”hendes”. Det sker ikke længere, fordi de jo ankommer samtidig, og det kan for børnene opleves som mere ligeværdigt,” fortæller Connie Refstrup, mens hun spejder i retning mod Alvin og Clara, som samarbejder om en havearbejde-leg.

”Det giver mere tid om morgenen, og Clara glæder sig meget mere til at komme i dagpleje, når hun bliver hentet af Connie her på adressen. Hun kan faktisk næsten ikke vente med at komme ud ad døren, så vi kan vinke til Connie, når hun kommer cyklende.”

Hun værdsætter også selv børnenes nye ankomsttidspunkter.

”Det er rigtig rart for mig, at jeg nu kan tilrettelægge dagen lidt mere, som jeg

Clara og Alvin er blevet bedre legekammerater, siden Connie Refstrup begyndte at hente dem på deres adresser. Det betyder noget for dem, at de ankommer samtidig til dagplejen, frem for at den ene er der før den anden.

vil, fordi jeg ikke længere skal vente på det sidste barn, som måske først kommer klokken ni. Nu, hvor jeg selv henter børnene, kan jeg eksempelvis tage dem direkte med på tur ud i naturen og så bare medbringe madpakker til formiddagsmaden,” forklarer Connie Refstrup, som naturligvis er i dialog med forældrene om deres behov for afhentning.

Som trilledagplejer efterlever hun tommelfingerreglen fra Odense om, at der ikke skal gå mere end 45 minutter, fra det første barn placeres i cykelvognen, til de er fremme på destinationen. Men om dén destination er hjemme hos Connie Refstrup selv, eller om det er i naturen, er lige meget.

Sikker på cyklen

Udover tommelfingerreglen om de 45 minutter, og at hun ikke må sætte sig op på sin cykel før klokken syv, som er dagplejens officielle åbningstid, skal Connie Refstrup også have cykelsikkerheden i orden. Alle børn skal have cykelhjelm på, være spændt forsvarligt fast, og så skal de helt små børn sidde i en særlig indsats i cykelvognen.

Når der starter nye børn, er det vigtigt, at de bliver trykke ved cyklen, før de bliver hentet i den, da ikke alle børn er vant til en ladcykel. Det bliver de ved at prøve at sidde i den et par gange, blive trukket rundt i haven, og så komme med ud på en kort tur.

Hvad er en trilledagplejer?

En trilledagplejer er en dagplejer, der henter børnene på hjemadressen i en ladcykel om morgenen.

Odense Kommune lancerede deres trilledagplejer-koncept i 2019, først som et forsøg, senere som en implementeret del af dagplejetilbuddet.

Pernille Rosenkrantz-Theil, som er Socialdemokratiets kandidat til overborgmesterposten i Københavns Kommune, foreslår et forsøg med trillevuggestuer og trillebørnehaver i København.

Connie Refstrup er den første trilledagplejer i både Hovedstaden og på Sjælland.

”Selv de forældre, som normalt afleverer deres børn hos mig klokken 7, oplever ikke, at det gør en forskel, at jeg først er hos dem 10 minutter over 7, fordi afskeden med børnene er blevet lettere.”

Cykel-sikkerheden er i orden. Alle børn skal have cykelhjelm på, være spændt forsvarligt fast, og så skal de helt små børn sidde i en særlig indsats i cykelvognen.

Dén del havde Connie Refstrup imidlertid prøvet tidligere, lige som hun i forvejen havde en sikker og forsvarlig ladcykel-løsning bevilliget af Ballerup Kommune, og som hun – vigtigst af alt – også var tryk ved at køre med.

”Jeg fik en grundig introduktion og var til en cykelprøve, før jeg kunne få lov til at bruge cyklen, for der er alligevel lige nogle ting, man skal være opmærksom på med sådan en tung cykel, når man drejer og så videre,” fortæller hun.

Efter Henriette Funch gav grønt lys til cykelkørslen, købte hun regntøj til Connie

Refstrup, og så var hun ellers køreklar. Det vil sige, fordi Connie Refstrup allerede havde fået grønt lys fra forældrene, og fordi Henriette Funch havde fået grønt lys fra sin distriktsleder og fra udviklingschefen i Ballerup Kommune.

Opbakning til flere dagplejere

”På den ene side kræver det engagement og motivation fra dagplejeren, og på den anden side kræver det opbakning oppefra, og det har vi i Ballerup. Fx fik vi også opbakning til at indkøbe en masse ladcykler, fordi dagplejen havde

lyst til at bevæge sig rundt på den måde og komme hinanden nærmere. Så nu har vi 11 ladcykler,” fortæller Connie Refstrups leder, Henriette Funch om forudsætnin-gerne for, at Connie Refstrup kunne blive trilledagplejer så hurtigt, som hun kunne.

Henriette Funch mener, at det er vigtigt med opbakning oppefra i en tid, hvor der er mangel på dagplejere.

”En ny undersøgelse fra EVA, Danmarks Evalueringsinstitut, viser, at der er et fald i antallet af dagplejere og i folk, der søger ind i dagplejen. Vi bliver nødt til at gøre noget anderledes for at rekruttere folk, og det kræver opbakning til nye initiativer. Ligesom vi har det i Ballerup,” siger hun.

At få flere til at blive dagplejere, er også et mål for Connie Refstrup.

”Jeg har to kolleger, som går på pension i henholdsvis 2026 og 2027, og vi har brug for nogen til at tage over efter dem. Og endnu flere endnu. Jeg håber, vores arbejde med trilledagplejen og de andre projekter, vi planlægger på at sætte i søen, kan inspirere nogen til at søge mod dagplejen,” siger hun håbe-fuldt. ●

Connie Refstrup havde ikke kunnet lykkes med at blive trilledagplejer, hvis det ikke var for opbakningen fra hendes nærmeste leder, Henriette Funch (tv.), som synes, at trilledagplejerordningen er lige så genial, som Connie Refstrup synes.

LFS har knap 12.000 medlemmer, som alle arbejder med pædagogik i den ene eller anden form. Du kan i denne serie møde en række LFS'ere og læse om, hvordan de havnede i netop deres job.

MED LEMS POR TRÆT

DET ER SYND,

"Jeg har været medlem af LFS i 51 år, så jeg har fået LFS Nyt lige fra begyndelsen. Det er synd, når fagpressen dør. Det er selvfølgelig ikke alt i bladet, jeg har læst, og der har tit været noget, jeg gerne ville have mere af. Men man får jo alligevel nogle input, og man læser helt anderledes i et blad, end man gør på en skærm."

"Jeg begyndte mit arbejdsliv med børn, da jeg var 16-17 år. Det var i 1960'erne, og jeg ville være barneplejerske, så jeg startede som ung pige i en vuggestue i Moselgade på Amager, hvor jeg boede. Det var dengang, man arbejdede efter principperne ro, renlighed og regelmæssighed. Vi skulle bade børnene, når de kom om morgenen, og så fik de institutionens tøj på. De små børn skulle spise og sove, når det passede de voksne."

"Jeg var jo ikke ret gammel. Men jeg kunne mærke, at der var nogle ting, jeg slet ikke havde det godt med. Der var en medarbejder, som simpelthen tvangsfodrede børnene, og jeg gik sammen med nogle af de andre unge medarbejdere til forstanderinden og klagede over det. Der var også en dag, hvor jeg overværede en mor slå ud efter sin lille pige i garderoben. Jeg sagde meget højt: "Du må ikke slå." Jeg var selv helt overrasket over, at jeg havde turdet irettesætte hende, men hun blev faktisk ikke sur."

"Da jeg blev gammel nok, begyndte jeg på barneplejerskeskolen. Men den blev nedlagt, mens jeg gik der, så jeg stod med en halv uddannelse. Derfor fik jeg arbejde i en vuggestue i Tingbjerg – og så meldte jeg mig ind i LFS. Det var ikke helt frivilligt, for jeg kom fra et konservativt hjem, hvor man ikke var glade for fagforeninger. Men der var en eller anden kampagne, og jeg kunne ikke rigtigt undslå mig. Jeg syntes også, det var noget mærkeligt noget med den der kvindelige formand, der altid gik i flade sandaler. Jeg var jo sådan en "pæn pige", der kom fra et borgerligt hjem, hvor man holdt på formerne. Men mit forhold til LFS ændrede sig gennem årene, og jeg blev gradvist mere og mere enig. I dag siger min mand nogle gange til mig. "Du er simpelthen så rød."

"Jeg begyndte på seminariet i 1975, og det var i en periode, hvor der virkelig skete noget inden for pædagogikken. Det var meget politisk, meget idealistisk og meget, meget spændende. Det var en fantastisk tid, og der skete et stort skifte i tilgangen til børn netop i de år. Det nye børnesyn gjorde stort indtryk på mig, og jeg blev meget tidligt optaget af den anerkendende tilgang og af relationsarbejdet."

NÅR FAGPRESSEN DØR

"Jeg blev tilbudt arbejde i en vuggestue på Amager, allerede før jeg var færdig med seminariet, så jeg begyndte som pædagog i Københavns Kommune i 1978 og har arbejdet der lige siden. Først som pædagog, derefter som stedfortrædende leder og til sidst som pædagogisk leder af Den Grønne Planet. Vi blev som klynge introduceret til Marte Meo af vores klyngeleder, og det er en tilgang, jeg er meget begejstret for, og som, jeg synes, har beriget vores pædagogiske praksis. Jeg har i det hele taget været meget, meget glad for mit arbejdsliv, så jeg udskød min pension i fem år. Jeg var simpelthen ikke klar til at gå, da jeg var 65. Det spiller måske ind, at jeg har været leder i mange år, så min krop er nok knap så brugt, som den er hos de pædagoger, der har været på stuerne gennem hele arbejdslivet. Jeg kan dog godt mærke, at jeg har tilbragt mange timer på knæ – de er slidte."

"Jeg bliver rystet, når jeg læser i medierne om dårlig kvalitet i dagtilbuddene. Det er jo skrækkeligt, at vi ikke er kommet videre, og at der er medarbejdere i dagtilbuddene, der ikke kan eller vil møde børnene på den rigtige måde. Noget af det handler om normeringer. Da jeg begyndte i vuggestue, var vi fem medarbejdere på en stue, hvor man i dag er tre. Men der er også noget med indstillingen til faget. Der er for stor berøringsangst i forhold til at konfrontere kollegaer, som ikke er gode nok i relationen. Der er stadig lang vej, før vi er gode nok til at reflektere over vores egen og andres praksis."

Navn: Lise Fischer Jensen

Alder: 73

Bonusinfo: Har boet på Amager hele sit liv, når man ser bort fra en kort periode på et værelse i Søborg, da hun var helt ung. Fra 1. april til 31. oktober bor Lise sammen med sin mand i kolonihaven på Vestamager, hvor hun dyrker sin store haveinteresse. Når hun ikke lige luger og planter, går hun til zumba – og læser om historie og politik.

Det kræver koncentration og omtanke at finde ud af, hvad de forskellige genstande består af, og hvilken skraldespand de skal i.

6 små skraldehelte på Holmen

Det er altid sjovt, når en voksen snakker om prutter. Og det er endnu sjovere at lære, at bioaffaldet bliver til en stor lugteprut, som kan lave varme i radiatorerne.

Emilie Marie Hansen fra Børn, Natur & Miljø i Københavns Kommune har taget affald og skraldespande med hjemmefra til sit besøg hos Børnehuset på Holmen. Formålet med hendes besøg er nemlig at lave et skraldehelte-forløb, hvor børnene lærer om affaldssortering.

"Det handler jo i det lidt bredere perspektiv om natur og miljø. Det er godt tidligt at have en bevidsthed med sig om, at ressourcerne ikke er uendelige, men at vi kan gøre rigtig meget selv ved for eksempel at genbruge," siger Emilie Marie Hansen, som lægger meget vægt på, at budskaberne skal leges ind.

"Det skal være sjovt og give mening for aldersgruppen."

Affaldssæk med på tur

Børnegruppen er da også levende engageret i Emilie Marie Hansens affaldsbunker og deltager ivrigt i beslutningerne om, hvilke affaldsspande de skal i, og hvad de kan blive forvandlet til, hvis de bliver genbrugt på den rigtige måde. ▶

Alle børnene får titel af skraldehelte – og en skraldebil af karton, der kan foldes og samles, og bogen 'Leo lapper legetøj'.

► Børnene på pædagog Ida Fløystups stue er da heller ikke totale affalds-amatører. Natur og miljø har i forvejen stort fokus i Børnehuset på Holmen, og børnene har deltaget i en affaldsopsamling i nærområdet efter inspiration fra Danmarks Naturfredningsforening.

"Nu har vi altid en affaldssæk med, når vi tager på tur, for børnene er meget klare på, at der ikke skal ligge skrald og flyde i naturen," fortæller Ida Fløystrup.

Genbrug i praksis

Ida Fløystrup har selv ledt efter flere skralde-aktiviteter, fordi børnene siden affaldsopsamlingen har været optaget af emnet, så hun slog til med det samme, da hendes leder gjorde opmærksom på tilbuddet fra Børn, Natur & Miljø i Københavns Kommune.

"Det er helt i tråd med de ting, vi har arbejdet med i forvejen omkring natur og science. Og det er et fedt forløb. Emilie er god til at engagere børnene; de er rigtig meget på," siger Ida Fløystrup.

Begejstringen er da også stor, da Emilie Marie Hansen efter forløbet udnævner

Emilie Marie Hansen viser sine seje skraldehelte-kappe frem.

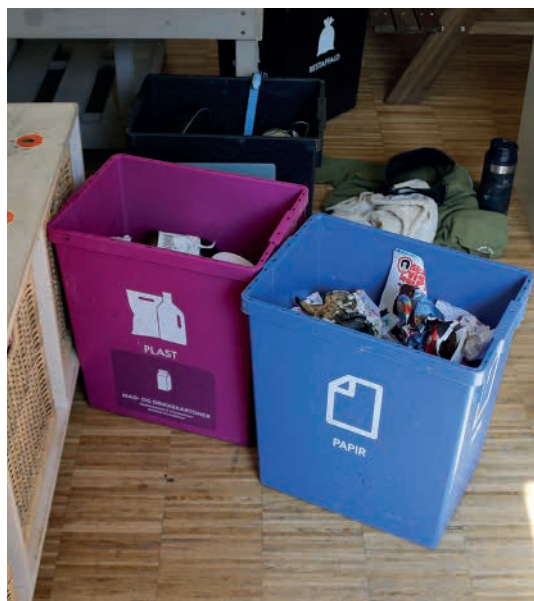
Da Emilie Marie Hansen er taget afsted, run-der Ida Fløystруп og børnene af med at læse om Leo, der reparerer sit legetøj.

alle børnene til skraldehelte og forærer dem hver sin bog om 'Leo lapper legetøj' og en skraldebil af karton, der skal foldes sammen.

Ida Fløystруп lover, at en af de kommende dages aktiviteter bliver at omskabe gamle t-shirts til skraldehelte-kapper. Og da hun bagefter læser bogen om Leo, der sammen med sin mor reparerer en bog, der er ved at gå fra hinanden, får børnene selv den idé, at de jo kan gøre det samme med de slidte bøger på stuen boghyld. Så Alfons Åberg og Villads fra Valby får takket være skraldeheltene et lidt længere liv. ●

Man kan lave en skraldeheltekappe af en gammel t-shirt. Og pædagog Ida Fløystруп lover, at det bliver en af de kommende aktiviteter på stuen.

Besøg af skraldehelten?

Alle dagtilbud i Københavns Kommune kan booke et skraldehelte-besøg fra Børn, Natur & Miljø – også selv om man allerede har haft besøg én gang.

Børn, Natur & Miljø udbyder også andre forløb om affaldssortering og genbrug. Et af de nye forløb hedder 'Få nyt liv i de gamle klude med Skraldehelten'.

Man kan booke et forløb via www.groen.kk.dk/om-abu/abus-laeringsmiljoeer/boern-natur-miljoe eller ved at kontakte Nanna Bang på telefon 21 44 72 23 eller mail skraldehelten@kk.dk.

Misbrug af rusmidler giver barndom i ubalance

Mindst hvert tiende barn i Danmark vokser op med forældre, der har et problematisk forbrug af alkohol, hash eller stoffer. Barndom i Balance (BiBa) er et gratis og anonymt tilbud i Københavns Kommune, hvor børn og unge fra familier med misbrug får støtte og rådgivning – ofte med livsforanderende betydning. Men der er også tilbud om hjælp til de fagpersoner, der er omkring børnene i hverdagen.

Når man træder ind ad døren hos BiBa i Suhmsgade i det indre København, mødes man ikke af kolde institutionslokaler, men af varme farver, bløde møbler og et særligt blik for det barn, der måske for første gang skal sætte ord på det, der ellers aldrig bliver sagt.

Her arbejder blandt andre børnefamiliebehandler Henriette Harbers og børnefamilieterapeut Birgitte Wiese, som tilsammen dækker hele målgruppen: Børn og unge fra 0 til 24 år. Hos BiBa tilrettelægges alle forløb ud fra det enkelte barns eller den enkelte unges behov – og med hele familien i centrum, når det er muligt.

"Vi tilbyder individuelle samtaler, parsamtaler, familiesamtaler og gruppeforløb. Vi har et særligt tilrettelagt forløb for spæd- og småbørn og terapeutiske samtaler til de unge. Det vigtigste er, at vi tager udgangspunkt i barnets situation og tilrettelægger et forløb, der passer," forklarer Birgitte Wiese.

Flere hundrede børn og unge får hvert år støtte fra Barndom i Balance. Tilbuddet henvender sig til børn og unge fra 0 til 24 år, der vokser op i familier præget af alkohol- eller stofmisbrug – og havde i 2024 230 børn og unge i længerevarende forløb og gav 770 enkeltstående rådgivninger. Nu opfordrer BiBa pædagogisk personale til i endnu højere grad at reagere, hvis de har en mistanke om mistrivsel.

"Der findes ikke én måde at vokse op i misbrug på. Nogle børn bliver ekstremt tilpassede, andre meget udadreagerende. Men fælles for mange er, at de forsøger at tage ansvar for noget, der aldrig har været deres at tage ansvar for," siger børnefamilieterapeut Birgitte Wiese.

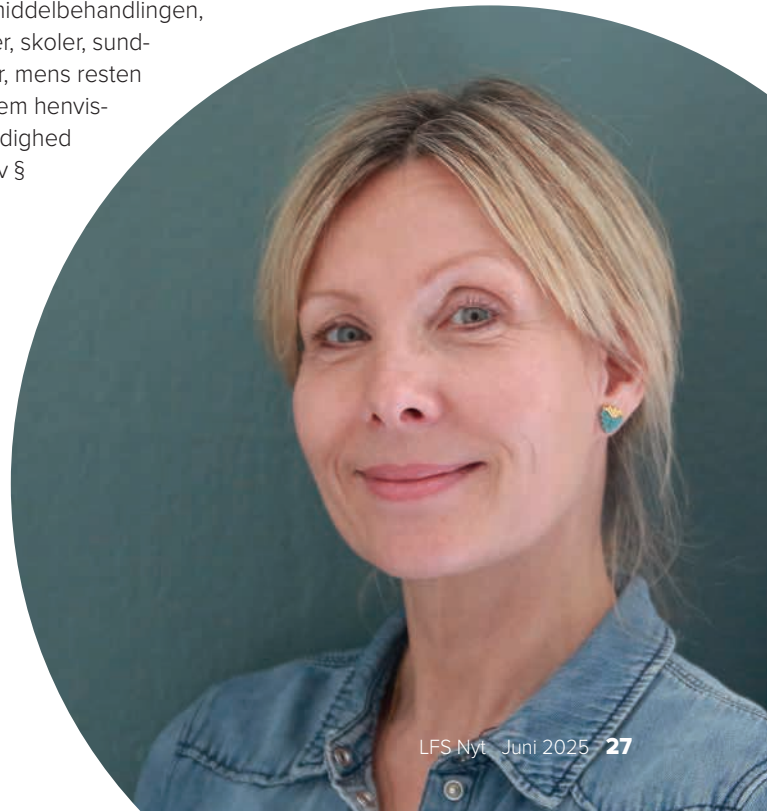
Børnene ved, noget er galt

Hos BiBa oplever de, at mange børn ved, at der er noget galt derhjemme – men at ingen har spurgt dem. Det gælder også i såkaldt velfungerende hjem, hvor alkoholforbruget ikke altid er til at se udefra.

"Vi hører igen og igen fra unge, at de ville ønske, nogen havde set det. At nogen havde spurgt," siger Birgitte Wiese.

De fleste børn og familier, som kommer hos BiBa, ankommer anonymt via Barnets Lov §29 (73 procent) og er henvist fra Bibas samarbejdspartnere som rusmiddelbehandlingen, daginstitutioner, skoler, sundhedsplejersker, mens resten kommer gennem henvisninger fra myndighed via Barnets Lov § 30 eller 32. ▶

"Vi hører igen og igen fra unge, at de ville ønske, nogen havde set, at der var alkoholproblemer i familien. At nogen havde spurgt," siger Birgitte Wiese.

"Der er stadig en berøringsangst, når det gælder forældre, der bruger rusmidler – både blandt fagfolk og i samfundet," siger Henriette Harbers.

Barndom i Balance – Opvækst og rusmidler

Et tilbud til børn og unge fra familier med rusmiddelproblemer

- 230 børn og unge i forløb i 2024
- 62 procent piger, 38 procent drenge
- Største aldersgruppe: 17–24 år (31 procent)
- 89 procent oplever at have fået den hjælp, de havde brug for
- 94 procent siger, at BiBa har haft positiv betydning for deres liv
- 31 procent har en forælder i rusmiddelbehandling ved opstart
- 73 procent kommer ind anonymt via Barnets Lov §29

- BiBas arbejde er båret af en høj grad af specialisering og en helhedsorienteret tilgang, hvor ingen bliver mødt med løftede pegefingre.

"Vi har ikke diskussioner om, hvor mange øl der er for meget, men er mere optaget af effekterne af, at nogen i familien for eksempel drikker, og det ubehag, det er forbundet med for børnene, når forældrene er påvirkede," siger Henriette Harbers.

BiBas årsrapport fra 2024 viser, at BiBas tilgang skaber forandringer. Her fremgår det, at 89 procent af børnene/de unge/ forældrene oplever, at de i høj grad har fået den hjælp, de havde brug for, og at 94 procent af børnene/de unge vurderer, at forløbet har

haft en positiv eller meget positiv betydning for, hvor de er i livet nu.

Også hjælp til fagpersoner

Hos BiBa er der også mulighed for, at fagpersoner kan få rådgivning og sparring, hvis man har en bekymring eller mistanke om, at et barn lever med misbrug i familien.

"Vi kommer gerne ud og holder oplæg. Og vi tager altid imod henvendelser fra pædagoger og lærere, der står med en mavefornemmelse eller en konkret sag," siger Henriette Harbers og tilføjer:

"Det er ikke svært. Man skal ikke have alle svar. Bare stille de åbne, omsorgsfulde spørgsmål. Og så kan vi hjælpe med det næste skridt."

Henriette Harbers og Birgitte Wiese efterlyser mere opmærksomhed og bedre vilkår for at opspore de børn, der stadig lever i tavshed. Det kræver både uddannelse, mod og tid.

"Der er stadig en berøringsangst – både blandt fagfolk og i samfundet. Derfor må vi hele tiden dele viden og klæde professionelle på, fra pædagoger og lærere til sundhedsplejersker og socialrådgivere," siger Henriette Harbers.

Og budskabet er klart:

"Vi har en vagttelefon, og ring hellere én gang for meget end én gang for lidt. Vi vil altid gerne hjælpe – også bare med sparring." ●

Find BiBa

Suhmsgade 4, København K
33 17 20 10
biba@kk.dk
biba.kk.dk
Telefontider:
Mandag-onsdag: 9-16
Torsdag: 9-17
Fredag: 9-12

MADDAG 2025

Orange er årets tema for årets Maddagen, der fejres 24. september 2025 i landets daginstitutioner, hos dagplejerne og på landets på plejecentre.

FOA har været med at tilrettelægge og gennemføre Maddag siden 2013, og i 2024 deltog mere end 41.000 ældre og børn på 536 daginstitutioner og plejehjem. I anledning af maddagen er der udviklet et opskriftshæfte, hvor opskrifterne indeholder næringsberegninger for at opfylde kostrådene samt CO2-beregninger. Ud over opskrifter udvikles desuden plakater, inspirationsmateriale til aktiviteter og diplomer til børnene på dansk og engelsk. Materialerne sendes ud elektronisk, når man tilmelder sig – og alle kan tilmelde sig selv og sin arbejdsplads. Du kan tilmelde din arbejdsplads på www.foa.dk/temaer/maddag.

BLEER SKAL GENANVENDES

Fra 2026 får københavnske småbørnsinstitutioner en ekstra affaldscontainer. Den skal bruges til bleer, som derefter skal genanvendes i stedet for som nu at blive brændt som det øvrige restaffald. Der kan udvindes plast, cellulose og vand af bleerne, og plasten kan bruges til produktion af nye produkter, som understøtning til solpaneler, rammer til bilradioer eller grusmåtter.

Udover daginstitutioner vil den nye blebeholder blive sat op i ejendomme med mindst seks blebørn i alderen 0-4 år, og hvis man bor i en villa, kan man vælge at få en bleaffaldsbeholder, hvis man ønsker det.

PÅRØRENDESAMARBEJDE – EN BLANDET FORNØJELSE

Bogen 'Pårørendesamarbejde – en blandet fornøjelse' er en særlig bog. Den er nemlig skrevet i fællesskab af en tidligere medarbejder indenfor voksen-handicapområdet og en forælder til en voksen borger, der bor på botilbud. Og selv om den først og fremmest handler om det vigtige samarbejde mellem professionelle og pårørende, viser den også velfærdssystemets ydelser fra to forskellige perspektiver. Bogen giver talrige eksempler på, hvordan handlinger og opførsel, der fra den ene parts side opleves som det rigtige at gøre og meningsfuldt, fra den anden side kan opleves som helt forkert og en overskridelse af ens grænser.

Bogen er målrettet til medarbejdere på bosteder og studerende på eftervidereuddannelser og pædagoguddannelsen. Den er udgivet på Socialt Fagforlag til en vejledende pris på kr. 199.

Kalender

23. juni

Hoved-
bestyrelsesmøde
09.30 – 15.00
LFS sal A

24. juni

Dagpleje
bestyrelsesmøde
og sommerafslut-
ning
08.30 – 13.00
LFS sal A

26. juni

Filmforevisning:
Farlig forvaltning
18.00 – 20.30
LFS sal A
Yderligere info
og tilmelding via
arrangements-
kalenderen på
www.lfs.dk

29. august

DHL-stafetten
17.00 – 21.00
Fælledparken
Yderligere info
og tilmelding via
arrangements-
kalenderen på
www.lfs.dk

9. september

Foredrag: Varme
hænder ved Stine
Askov
17.30 – 19.00
LFS sal A
Yderligere info
og tilmelding via
arrangements-
kalenderen på
www.lfs.dk

10. september

Introduktion til
børneyoga og
mindfulness i
dagtilbud
16.30 – 18.30
LFS
Yderligere info
og tilmelding via
arrangements-
kalenderen på
www.lfs.dk

15. september

Workshop om
TRIO-tools
09.00 – 15.00
LFS sal A
Yderligere info
og tilmelding via
arrangements-
kalenderen på
www.lfs.dk

22. september

Årsmøde for alle
områder i LFS
17.00 – 21.00
Amager Selskabs-
lokaler,
Markmandsgade
9-11, København S
Yderligere info
og tilmelding via
arrangements-
kalenderen på
www.lfs.dk

6. oktober

Sanser og mindful-
ness for børn
17.30 – 19.30
LFS
Yderligere info
og tilmelding via
arrangements-
kalenderen på
www.lfs.dk

21. oktober

Foredrag: Reggio
Emilia på dansk
17.30 – 19.30
LFS sal A
Yderligere info
og tilmelding via
arrangements-
kalenderen på
www.lfs.dk

19. november

Yoga for pæda-
gogkroppen med
introduktion til
yogalege
17.30 – 19.30
LFS
Yderligere info
og tilmelding via
arrangements-
kalenderen på
www.lfs.dk

**Følg også din fagforening
på de sociale medier**

Facebook:
[www.facebook.com/
LFSfagforening](http://www.facebook.com/LFSfagforening)

Instagram:
[lfsfagforening](https://www.instagram.com/lfsfagforening)

TJEK KALENDEREN PÅ LFS.DK

Tjek altid kalenderen på forsiden
af www.lfs.dk, hvis du vil være
sikker på at vide, hvad der foregår
i LFS. Der kan opstå aktiviteter og
møder efter, at bladet er sendt til
tryk.

LFS Senior

Klubben for førtidspensionister – efterlønnere og pensionister

Bemærk: Dette er det sidste nummer af LFS Nyt. Du skal fremover følge med via nyhedsbrevet fra LFS. Har du frameldt dig dette, så skriv til kommunikation@lfs.dk for at blive tilmeldt igen.

Nyt fra seniorklubben

Seniorklubben holder sommerferie i juni, juli og en stor del af august.

Medlemsmøder:

Tirsdag den 26. august

Vi mødes i sal A i LFS klokken 11, hvor vi siger velkommen tilbage fra ferien. Kom og mød vores nye formand Marianne Heinkov og to nye bestyrelsesmedlemmer Birgit Rasmussen og June Andreas

Fredag den 29. august DHL-stafetten 2025

Kom gå DHL-Stafet med Seniorklubben i LFS. Det foregår den 29. august i DHL i Fælledparken, og LFS stiller op

med telt, mad, drikkevarer, løbetøj og festligt fællesskab.

Du kan tilmelde dig ved at skrive til kursus@lfs.dk eller ringe til telefon 46 97 16 62.

Onsdag den 10. september Sommerskovtur er aflyst

Onsdag den 17. september
Medlemsmøde i Sal A i LFS.
Indhold følger.

Tirsdag den 28. oktober
Medlemsmøde i LFS med foredrag om sorg og savn ved Kirsten Bærentzen.

Torsdag den 20. november

Medlemsmøde i LFS med foredrag: Hvor kommer julen fra.

Faglige seniorer

Bemærk, at du som pensionist/efterlønner i LFS automatisk er medlem af Faglige Seniorer, som tilbyder foredrag og kurser.

Du kan se de enkelte aktiviteter og tilmelde dig via: www.fagligsenior.dk/aktiviteter/?kommune=København

Find seniorklubben på www.foa.dk/seniorklubben-lfs

HAR JERES TRIO TRAVLT MED DET RIGTIGE?

Brug en dag på at arbejde med strategisk og strukturel kvalitet i TRIO-arbejdet. I kan deltage i workshop i LFS - men I kan også få workshoppen hjem i jeres egen institution.

Workshoppen om TRIO-tools giver konkret inspiration og simple værktøjer til, hvordan:

- I sikrer, at jeres TRIO har travlt med det rigtige.
- Jeres systematikker og rutiner sikrer, at I kommer hele vejen rundt om opgaven.

I kan deltage i en af de planlagte workshops i LFS, men I kan også invitere næstformand i LFS, Jan Hoby, hjem til jer og afholde workshoppen på hjemmebane.

Tilbuddet gælder for alle områder i LFS. Eneste krav er, at hele TRIO'en eller hele LokalMed deltager. Der er planlagt workshops i LFS mandag den 15. september 2025. Programmet varer fra 8.30 til 15.00.

Tilmelding via arrangementskalenderen på www.lfs.dk

Ønsker I workshop hjemme i jeres egen institution, klynge eller center: Kontakt Jan Hoby på jaho@foa.dk eller telefon 30 94 81 42.

Foto: Colourbox

SANDT ELLER FALSK ?

Tekst: Amalie Ingdal Dinsen

ER GRØNT SNOT ALTID TEGN PÅ NOGET, DER SMITTER?

"Farvet snot" er typisk tegn på en smitsom infektion, mens snot uden farve kan komme af mange forskellige ting. Men det er aldrig helt simpelt, når vi taler om snot," siger børnelæge og daglig leder på Børneafdelingen på Slagelse Sygehus, Cæcilie Trier Sønderkov.

Hun fortæller, at når snottet begynder at blive sejt og får farven grøn eller gul, så er der oftest tale om infektionssygdom. Infektionssygdomme, der giver snot, kan både komme af bakterier og virus. Begge dele smitter.

"Man kan ikke altid sige, om det farvede snot skyldes en bakterieinfektion, der skal behandles. For grønt og gult snot kan også opstå af virusinfektioner, såsom forkølelsesvirus, som ikke skal behandles, men som blot går over af sig selv," fortæller Cæcilie Trier Sønderkov.

"Der er altid forbehold, når man taler om, hvorvidt snot smitter. Jeg kan nemlig godt komme på andre tilstande, der kan give langvarigt gult snot, uden at det smitter, og uden at man har en forkølelsesvirus.

Men for det meste vil farvet snot være et tegn på en infektion, som smitter," siger hun.

Snot, der ikke har nogen farve, kan komme af mange forskellige ting. Det kan for eksempel skyldes allergi, et skift i vejret, koldt vejr, gråd, eller at man på anden vis har fået væske i øjne eller næse. Men snot uden farve kan dog også være en infektion, oplyser Cæcilie Trier Sønderkov. ●

Man kan have viden, som man troede, var helt rigtigt, men som i virkeligheden viser sig at være noget værre vrøvl. Myter udtrykker forestillinger om, hvorfor verden ser ud, som den gør, og hvad der er rigtigt, og hvad der er forkert. Hvis du har en myte, som du vil have, at vi undersøger, så send en mail til lfnsnyt@lfs.dk